грозою застосування до порушника заходів адміністративної відповідальності.

В цілому, реалізація завдань по запобіганню адміністративних проступків у сфері обігу персональних даних, виявлення і нейтралізація причин та умов, що сприяють їх вчиненню зумовлює необхідність проведення комплексу заходів спрямованих на удосконалення законодавства про захист персональних даних, про адміністративні проступки, про конфіденційну інформацію, а також уточнення понятійного апарату адміністративної деліктології в частині наукового забезпечення запобігання досліджених проступків.

Список використаної літератури. 1. Информационное право : учебник / под ред. акад. РАН Б. Н. Топорнина. – 2-е изд., с изм. и доп. – СПб. : Изд-во Р. Асланова "Юридический центр Пресс", 2005. – 725 с. 2. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. 3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1123 (з наступними змінами та доповненнями). 4. Літошенко О. С. Адміністративна відповідальність в системі юридичної відповідальності : дис. ... канд. юрид. наук / Літошенко О. С. – К., 2004. – 199 с. 5. Петрыкина Н. И. Правовое регулирование оборота персональных данных . Теория и практика / Н. И. Петрыкина. – М. – Статут. – 2011. [Электронный ресурс]. – Справочно-поисковая система Консультант Плюс. 6. Про затвердження Порядку здійснення Державною службою України з питань захисту персональних даних державного контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних. Наказ Міністерства Юстиції України від 22.06.2012. – № 947/5. Офіційний Вісник України від 16.07.2012. – № 51. стор. 197. – ст. 2045. 7. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 31. – Ст. 286. 8. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34. – Ст. 481. 9. Про інформацію. Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. – Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №48. – Ст. 650 в редакції Закону України від 13.01.2011 р. 10. ро Положення про Державну службу України з питань захисту персональних даних. Указ Президента України від 06.04.2011 р. №390/2011.Урядовий кур'єр від 21.04.2011. – № 73. 11. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України " Про інформацію" та статті 12 Закону України " Про прокуратуру" (справа К. Г. Устименка) від 30.10.1997 р. № 5-зп // Офіційний вісник України. – 1997. – №46. – С. 126. 12. Хорощук Н. В. Адміністративні стягнення та їх застосування: дис. ... канд. юрид. наук / Н. В. Хорощук. – Київ. – 2003. – 212 с.

Надійшла до редколегії 07.12.12

УДК 349.6:559.8

Р. Кірін, канд. юрид. наук, доц.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАДРА ЯК ОБ'ЄКТ ГЕОЛОГІЧНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Стаття присвячена розкриттю юридичної природи інформації про надра як об'єкту геологічних правовідносин.
Ключові слова: геологічні правовідносини, інформація про надра, геологічне вивчення надр.

Статья посвящена раскрытию юридической природы информации о недрах как объекта геологических правоотношений.
Ключевые слова: геологические правоотношения, информация о недрах, геологическое изучение недр.

The article is devoted to the legal nature of the infomation of bowels of the earth that object of geological legal.
Key words: geological legal, infomation of bowels of the earth, geological studies.

З метою сприяння захисту права кожної людини нинішнього і прийдешніх поколінь жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, Україна, ратифікувавши Орхуську конвенцію, взяла зобов'язання з питань, які стосуються навколишнього середовища, щодо гарантування права на: – доступ до інформації; – участь громадськості в процесі прийняття рішень; – доступ до правосуддя [1, 2].

Серед заходів, спрямованих на виконання поставленої мети, держава передбачила створення до 2015 року мережі загальнодержавної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації, що включатиме, зокрема, національну систему кадастрів природних ресурсів, і до 2020 року – системи управління екологічною інформацією, відповідно до стандартів ЄС [3].

В той же час, Україна, як одна з країн-засновників Асоціації геологічних служб країн Європи (EuroGeoSurveys), надзвичайно зацікавлена у отримані європейського досвіду та забезпеченні власною надійною, збалансованою інформацією та науково-технічними консультаціями для розробки концептуальних, стратегічних та регуляторних засад галузях, пов'язаних із користуванням надрами, адже одним із шляхів вирішення проблеми розвитку мінерально-сировинної бази України (далі – МСБ), як матеріальної основи зростання національної економіки, є активізації робіт щодо геологічного вивчення надр (далі – ГВН) з використанням сучасних засобів нагромадження, систематизації та обробки геологічної інформації, впровадження нових методів і технологій пошуків і розвідки родовищ корисних копалин (далі – РКК) [4].

Теоретичною основою досліджень у галузі вітчизняного геологічного права є праці В.І. Андрейцева, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкової, О.А. Грицан, І.М. Козьякова, М.В. Краснової, О.В. Леонової, О.Ю. Макаренка, Н.П. Медвєдєвої, О.М. Олійника, С.В. Разметаєва, Ю.С. Шемчушенка, О.П. Шем'якова, В.К. Філатової, І.В. Хохлової та інших. Однак проблема дослідження інформації про надра як об'єкта геологічних відносини залишається такою, що потребує подальшого додаткового вирішення.

В якості об'єктів екологічних правовідносин акад. В.І. Андрейцев пропонує розглядати сукупність природних, природно-соціальних умов і процесів, природних ресурсів, ландшафтів, природних і природно-антрогенних комплексів, екосистем та життя і здоров'я громадян, що підлягають охороні за допомогою норм екологічного законодавства [5].

В той же час, якщо виходити з методологічного постулату про те, що об'єкт правовідносин складає певна матеріальна або духовна цінність, довкола якої суб'єктами цих правовідносин формуються відповідні правові зв'язки, набувається правосуб'єктність та оформляються відповідні правовстановлюючі документи, що фіксують його правовий режим, то серед об'єктів геологічних правовідносин, безумовно слід виділити геологічну інформацію.

Останній термін сучасне геологічне законодавство розуміє у такому значенні: геологічна інформація – це зафіксовані дані геологічного, геофізичного, геохімічного, аерокосмічного, економічного змісту, що характеризують будову надр, наявні в них корисні копалини, умови розробки РКК, інші якісні і кількісні параметри та особливості надр і отримані за результатами геолого-розвідувальних, геолого-екологічних, науково-дослідних, експлуатаційних та інших робіт [6].

Отже, навіть попри очевидне не повне розкриття юридичної природи геологічної інформації, наведене визначення дає підстави для виділення наступних її ознак: 1) геологічна інформація являє собою зафіксовані дані; 2) дані геологічної інформації мають поліви-

© Кірін Р., 2013

довий, геоорієнтований зміст; 3) дані геологічної інформації характеризують параметри та особливості надр і георесурсів; 4) дані геологічної інформації отримуються за результатами геологічної діяльності.

Майже аналогічну трактовку терміну "геологічна інформація" дає й інший підзаконний акт, а саме: геологічна інформація – дані геологічного, геофізичного, геохімічного, гідрогеологічного, інженерно-геологічного, геолого-економічного, технологічного, еколого-геологічного, фізико-географічного, геодезичного, геоастрономічного, геобіологічного, петрографічного, палеонтологічного та іншого геологічного змісту, що характеризують геологічну будову надр, РКК, склад та властивості гірських порід, руд, мінералів, підземних вод, а також інші якісні чи кількісні параметри та ознаки надр, гірських порід і РКК [7]. Попри значне розширення характеру змісту геологічної інформації та її об'єктного кола останнє визначення на жаль також не охопило правових аспектів даної категорії. Втім, у цьому визначенні вперше було застосоване тотожне, на думку його розробників, поняття геологічної інформації, а саме – "інформація про надра", хоча з такою позицією погодитися не можна з наступних причин.

По-перше, співвідношення природознавчих категорій "геологія" та "надра", відносин у цій сфері, проектується на співвідношення правових угрупувань "законодавство про надра" та "геологічне законодавство", в якому останнє є частиною першого. По-друге, якщо виходити із видів користування надрами, закріплених у Кодексі України про надра (далі – КпН), то геологічне вивчення надр (далі – ГВН) це діяльність, що розкривається такими діями як: – одержання даних, – виявлення, оцінка, вивчення закономірностей; – з'ясування умов; і завершується, як правило, фіксацією інформації та складанням документації. Така діяльність лише один з видів надрокористування, отже геологічна інформація – це лише один з видів інформації про надра, так само як гірнича інформація, підземна інформація тощо.

Виокремити інші ознаки інформації, притаманні зокрема й геологічній, можна за допомогою аналізу приписів нормативно-правових актів інших галузей законодавства. 1. За цивільним законодавством інформація пов'язується із ланкою: а) документовані або публічно оголошені відомості; б) відомості про події та явища; в) події та явища, мали або мають місце у суспільстві, державі та навколишньому середовищі. 2. У інформаційному законодавстві ця ланка виглядає так: а) будь-які відомості та/або дані; б) відомості та/або дані можуть бути збережені або відображені; в) збереження здійснюється на матеріальних носіях, відображення – в електронному вигляді. 3. Телекомунікаційне законодавство вживає поняття "інформація" у таких значеннях а) відомості, подані у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб; б) відомості, матеріали та документи в будь-якому форматі, що отримуються, обговорюються, формуються, пересилаються, перетворюються, нагромаджуються, опрацьовуються, використовуються, систематизуються, відображаються і зберігаються (циркулюють) в інформаційних, інформаційно-телекомунікаційних та інформаційно-аналітичних системах. 4. В економічному конкурентному законодавстві інформація сприймається як відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості. 5. Науково-технічне законодавство виділяє відповідний вид інформації – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Крім того, у цьому ж законодавстві вживається поняття "інформаційні ресурси науково-технічної інформації" – це систематизоване зібрання науково-технічної літератури і документації (книги, брошури, періодичні видання, патентна документація, нормативно-технічна документація, промислові каталоги, конструкторська документація, звітна науково-технічна документація з науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, депоновані рукописи, переклади науково-технічної літератури і документації), зафіксовані на паперових чи інших носіях. 6. Нарешті екологічне законодавство також виділяє особливий вид інформації – інформації про стан довкілля (екологічна інформація) – відомості та/або дані про: а) стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими; б) фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми); в) стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля; г) інші відомості та/або дані.

Заслуговує на увагу й використання близького до поняття інформації терміну "документація", під яким розуміється зафіксована на матеріальному носії інформація про технологію та її складові (нормативна, науково-технічна, проектна, конструкторська, технологічна документація, звіти про результати виконання патентно-кон'юнктурних, наукових, науково-дослідних, конструкторських і проектних робіт, державних випробувань складових технології), наявність якої забезпечує їх використання [8]. Цей же термін земельне законодавство розуміє як затверджені в установленому порядку текстові та графічні матеріали, якими регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, а також матеріали обстеження і розвідування земель, авторського нагляду за виконанням проектів тощо [9]. У медичному законодавстві документація – усі записи в будь-якій формі (письмовій, електронній, оптичній, а також хроматограми, гістограми тощо), у яких наведені або відтворені методи та/або результати клінічних досліджень і вимірювань, чинники, які впливають на стан клінічного випробування, а також передбачені при цьому дії.

Ще одним поняттям інформаційного законодавства, що додає ознак поняттю інформації є "документ" – матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації, зафіксованої на папері, магнітній, кіно-, фотоплівці, оптичному диску або іншому носієві [10].

Геологічне законодавство використовує поняття "нормативний документ" – нормативний документ, що встановлює правила, загальні принципи, вимоги чи характеристики різного виду діяльності або її результатів у сфері технічного регулювання для багаторазового їх використання державними органами, а також підприємствами, установами, організаціями і громадянами [7].

Досліджуючи особливості правового регулювання ГВН, В.К. Філатова дійшла висновку, що інформацію про надра слід вважати безпосереднім об'єктом права

ГВН [11, с. 60]. Під геологічною інформацією (інформацією про надра, в частині яка вивчалася), згадана дослідниця пропонує вважати зафіксовані дані, що виповідають наступним критеріям: 1) характер змісту даних: геологічний, геофізичний, геохімічний, аерокосмічний, економічний; 2) характерні параметри об'єкта: будова надр, наявні в них корисні копалини, умови розробки родовищ, інші якісні і кількісні параметри та особливості надр; 3) вид робіт з отримання результати: геологорозвідувальні, геолого-екологічні, науково-дослідні, експлуатаційні та інші. У підсумку В.К. Філатова стверджує, що геологічна інформація є різновидом екологічної інформації, яка створює уявлення про стан навколишнього природного середовища та у зв`язку з цим їй властиві всі ознаки саме екологічної інформації.

Подібні висновки, в частині відповідності законодавства, є безумовно вірними, проте їх наукова складова уявляється дискусійною. По-перше, виходячи із визначення поняття "інформація про надра" воно безумовно є узагальнюючим, відтак може розглядатися, на мій погляд, лише як загальний об'єкт права, зокрема і права ГВН у тому числі, з подальшою його диференціацією на родові та безпосередні об'єкти, виходячи з виду геологічних правовідносин. Останні, наприклад, можуть поділятися залежно від наведених ознак: – інформація з певним змістом даних; – інформація про параметри певних об'єктів; – інформація, отримана внаслідок певних робіт. По-друге, навіть наведені ознаки не розкривають тієї надскладної юридичної природи інформації про надра, оскільки спираються лише на одне її нормативне визначення. По-третє, віднесення геологічної інформації до одного з видів екологічної інформації є досить спірним, адже остання, якщо спиратися на її законодавче розуміння, розглядається як інформація про стан довкілля. Натомість інформація про надра включає в себе й інші види, а саме: 1) інформацію довідково-енциклопедичного характеру – довідники, картографічні матеріали, електронні бази та банки даних, архіви Державного інформаційного геологічного фонду (далі – Геоінформ) тощо; 2) інформацію про товар – відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги), оскільки геологічна інформація є об'єктом товарних відносин і може використовуватись як частина внеску до статутного фонду під час створення підприємств [6]; 3) науково-технічну інформацію – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення геології, геологічної техніки і геологічної діяльності, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді; 4) податкову інформацію – сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі геологічної діяльності, оскільки, наприклад до витрат, що включаються до окремого об'єкта необоротних активів з видобутку корисних копалин платника податку, відносяться, у тому числі, витрати на придбання геологічної інформації, що є в розпорядженні інших юридичних осіб (ст. 148 Податкового кодексу України). Крім того, нарахування амортизації нематеріальних активів по групі 1 передбачає права користування природними ресурсами, що включає право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище (ст. 145 Податкового кодексу України) [12]; 5) правову інформацію – законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори та угоди, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань; 6) статистичну інформацію – документовану інформацію, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства, наприклад, інформація зі щорічного звіту Державної служби геології та надр України (далі – Держгеонадра) про отримані прирости запасів корисних копалин тощо.

Визначити інші ознаки інформації про надра, що не знайшли відображення у наведених джерелах, можна на підставі аналізу окремих нормативно-правових актів геологічного законодавства України та законодавства, що вміщує геологоправові приписи:

1. Інформація про надра поділяється на відкриту та з обмеженим доступом (конфіденційна, таємна та службова інформація). Правовий режим першого виду визначається постановою уряду [6], другого виду – відповідним законодавством. Так, згідно ст. 8 Закону України "Про державну таємницю" [13], до інформації, що може бути віднесена до державної таємниці відноситься інформація про плани, обсяги та інші найважливіші характеристики видобування, виробництва та реалізації окремих стратегічних видів сировини і продукції. Крім того, наказом Держгеонадра від 18.01.2012 р. № 06 затверджено "Перелік відомостей Державної служби геології та надр України, які містять службову інформацію, що є власністю держави, якій надається гриф "Для службового користування"", до якої віднесені, зокрема, відомості про розвідані запаси окремих родовищ (ділянок) тих видів корисних копалин, балансові запаси яких в цілому по Україні становлять державну таємницю, відомості про фактичні обсяги геологорозвідувальних робіт (у фізичному і грошовому обчисленні) геологічної галузі і окремих геологічних підприємств на уран, дорогоцінні метали і коштовне каміння тощо [14], а Міністерство екології та природних ресурсів України своїм наказом від 22.12.2011 р. № 561 затвердило Перелік видів екологічної інформації та Регламент розміщення її на веб-сайті Мінприроди.

До тог ж, з метою уніфікації та приведення до єдиної форми угод про конфіденційність в геологічній сфері, наказом Мінприроди від 13.01.2011 р. № 16 "Щодо затвердження примірних угод про конфіденційність", затверджені: а) примірна угода про конфіденційність з іноземними суб'єктами господарської діяльності; б) примірна угода про конфіденційність з суб'єктами господарської діяльності України. Виходячи із зазначених угод, Мінприроди має право розпоряджатися на законних підставах певною конфіденційною інформацією, яка стосується Площі (наданої ділянки надр)і включає, але не обмежується, геологічні та геофізичні дані, карти, моделі та результати інтерпретації, комерційну, контрактну та фінансову інформацію, а також будь-яку іншу геологічну інформацію – "конфіденційна інформація". Остання, необхідна для проведення належної оцінки Площі, буде надаватися на підставі чинного національного законодавства України з дотримання відповідних процедур і з урахуванням особливостей, передбачених Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність" і Положенням [6]. При цьому слід мати на увазі положення ст. 4 КпН, згідно якого угоди або дії, які в прямій чи прихованій формі порушують право власності народу України на надра, є недійсними.

2. Геологічна інформація поділяється на: а) створену (придбану) на кошти державного бюджету (державна інформація); б) створену (придбану) на власні кошти юридичних та фізичних осіб (приватна інформація). Геологічна інформація, створена (придбана) на кошти

державного бюджету, є державною власністю і реалізується Держгеонадра згідно з Положенням [6]. Геологічна інформація, створена (придбана) на власні кошти юридичних та фізичних осіб, є їх власністю. Реалізація цієї інформації здійснюється її власником за погодженням з Держгеонадра. Така геологічна інформація може переходити до державної власності у разі передачі її до відповідних банків даних, фондів або архівів на договірній основі. Геологічна інформація, створена (придбана) на кошти державного бюджету і передана до Геоінформу, надається у користування на договірній основі, причому органам державної влади та органам місцевого самоврядування, державним і комунальним підприємствам, установам і організаціям, державним органам у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр іноземних держав – безоплатно. Геологічна інформація, створена (придбана) на власні кошти юридичних та фізичних осіб, надається у користування власником інформації на умовах, визначених договором. Геологічна інформація, що передана на зберігання до Геоінформу і не перейшла до державної власності, може надаватись у користування Геоінформом на умовах, визначених власником цієї інформації. Експорт геологічної інформації здійснюється згідно із чинним законодавством України про зовнішньоекономічну діяльність.

При цьому об'єктом визначення вартості геологічної інформації є відомості, що містяться у звітах про ГВН і відображають стан геологічного середовища, процеси і явища, що відбуваються у ньому, будову надр, наявність у них корисних копалин і супутніх компонентів, показники їх якості та кількості. Вартість геологічної інформації визначається з урахуванням наведених у звітах про ГВН витрат, що були понесені під час виконання камеральних робіт щодо ділянки надр, у межах якої визначається вартість геологічної інформації [15].

3. Геологічна інформація незалежно від форми власності підлягає обов'язковій реєстрації та обліку в Геоінформі. Склад і обсяг інформації, яка підлягає обов'язковій передачі до Геоінформу, порядок її обліку та користування визначаються Держгеонадра.

Зокрема результати виконаних робіт з ГВН відповідно до установлених вимог викладаються у геологічних чи науково-дослідних звітах або у виданих картах геологічного змісту, які після їх затвердження у заведеному порядку передаються виконавцями робіт з ГВН на постійне зберігання до Геоінформу. Разом із зазначеними звітними геологічними матеріалами до Геоінформу подаються облікові документи: – облікові картки вивченості; – копії контурів розташування вивчених площ чи профілів проведених робіт, зроблені з оглядових карт масштабу 1:1000000. В свою чергу, у Геоінформі виконуються такі основні роботи з обліку, аналізу, систематизації та узагальнення результатів ГВН: – здійснюється інвентарний облік звітних матеріалів з ГВН, їх зберігання і використання в установленому порядку; – проводяться перевірка та систематизація облікових карток і копій розташування вивчених площ (профілів проведених робіт); – ведеться картотека геологічної вивченості надр; – ведуться комп'ютерні бази даних з геологічної вивченості надр; – здійснюється складання контурних карт і картограм геологічної вивченості; – складаються аналітичні таблиці за видами геологічної вивченості [16].

До окремої групи інформації належать ресурси, які отримані в результаті робіт з ГВН, що не підлягають реєстрації, а саме: – науково-дослідні, тематичні, дослідно-конструкторські та дослідно-методичні – щодо створення, вдосконалення апаратури й устаткування для ГВН, технічного оснащення інформаційних технологій і систем; – зі створення і ведення нормативної бази управління, у тому числі – зі стандартизації, сертифікації, ліцензування тощо в галузі геологічного вивчення, охорони та використання надр; – з ведення державного кадастру родовищ і проявів корисних копалин та ведення державного балансу запасів корисних копалин; – з формування державного фонду РКК та державного фонду надр; – зі складання видавничих оригіналів і видання карт (з пояснювальними записками), а також монографій, збірників, оглядів, бюлетенів, посібників, довідників будь-якого змісту; – з нормування праці, складання технологічних та посадових інструкцій; – з проектування, організації та проведення робіт з ГВН; – зі створення та функціонування геологічних виставок, музеїв та бібліотек [17].

4. Законодавство виділяє первинну геологічну інформацію, а саме – керн свердловин, проби нафти, газу, води, зразки кам'яного матеріалу, колекції різного призначення, дублікати проб, журнали польової документації та опробування, записи геофізичних спостережень тощо, яка може використовуватися для вивчення надр, розвідки та експлуатації РКК, а також для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, тобто для отримання, на її базі, похідної геологічної інформації. Первинна геологічна інформація підлягає збереженню юридичними та фізичними особами, які її створили і надається безоплатно Держгеонадрами, НАК "Надра України", підприємствами, установами і організаціями, що належать до сфери управління Держгеонадр, у користування підприємствам, установам і організаціям для виконання договорів про ГВН, проведення пошукових, геологозйомочних і науково-дослідних робіт, розвідки, експлуатації РКК, спрямованих на розвиток МСБ України. Зазначена інформація підлягає поверненню, її передача третім особам забороняється [6].

5. Загальна інформація про геологічну будову входить до складу пакету аукціонної документації – документів, що містять певні відомості відповідно до порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами [18]. Організатор аукціону не пізніше ніж за 30 календарних днів до дня проведення аукціону розміщує в газеті "Урядовий кур'єр" та на своєму офіційному веб-сайті оголошення про його проведення, в якому зазначається, у тому числі, й вартість геологічної інформації. Придбання останньої про ділянку надр, яка надається в користування переможцю аукціону, здійснюється у встановленому порядку [6]. Крім того, інформацію про ділянки надр, які пропонуються для надання зазначених дозволів, орган з питань надання дозволу або Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідно до повноважень, також розміщує не пізніше ніж за 30 днів до прийняття рішення про надання дозволу у газеті "Урядовий кур'єр" та на своєму офіційному веб-сайті [19]. Урядом також затверджений перелік документів, що подаються разом із заявою про надання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону.

6. Наказом Державної служби геології та надр України від 16.11.2011 р. № 155 "Про затвердження Положення про проведення моніторингу та наукового супроводження надрокористування" встановлено, що проведення моніторингу та наукового супроводження здійснюють спеціалізовані державні геологічні підприємства, установи та організації, акредитовані Держгеонадра, із застосуванням нормативної і методичної бази, форм і форматів представлення інформації. У процесі виконання договору спеціалізоване підприємство отримує всі необхідні матеріали (робоча проектна документація, поточна геологічна технічна та тех-

нологічна інформація, результати роботи та інтерпретації даних, висновки та рекомендації, звітна інформація тощо), а також надає надрокористувачеві інформацію про хід моніторингу та наукового супроводження Програми робіт надрокористувача.

До цієї ж групи ознак слід віднести й положення Правил нормативного забезпечення ГВН, що спрямовані на забезпечення виконання вимог КпН, Законів України "Про державну геологічну службу України", "Про метрологію та метрологічну діяльність", "Про стандартизацію" щодо реалізації державної єдиної науково-технічної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, у тому числі і на можливість опрацювання та узагальнення отриманої геологічної інформації у просторі та часі на територіальному, регіональному, державному та міждержавному рівнях з метою ефективного використання результатів виконаних робіт [7]. Вимоги зазначених Правил для всіх суб'єктів господарювання є обов'язковими під час проведення робіт і досліджень, пов'язаних з ГВН на території України, які підлягають державній реєстрації та за результатами яких отримана геологічна інформація про надра надається у вигляді звіту щодо результатів ГВН на постійне зберігання (депонування) до "Геоінформу".

Власне функція створення єдиної інформаційної системи користування надрами відноситься до основними завданнями державної геологічної служби України [20, ст. 4]. Зокрема, на Держгеонадра покладено функції ведення цієї системи, а також ведення банку гідрогеодеформаційної та геофізичної інформації [21].

7. Особливим видом геологічної інформації є Держгеолкарта-200 (Державна геологічна карта України масштабу 1 : 200000) – базова багатоцільова комплексна геологічна основа для планування освоєння природних ресурсів, розвитку МСБ, розробки науково обгрунтованих програм геологорозвідувальних робіт, будівництва, меліорації, охорони надр і довкілля, а також вирішення інших актуальних питань розвитку галузей народного господарства держави. Видані комплекти аркушів Держгеолкарти-200 призначені для відкритого користування і передаються "Геоінформу" та державним регіональним геологічним підприємствам. Надання комплектів Держгеолкарти-200 для користування визначається Положенням про порядок розпоряджання геологічною інформацією [22].

8. Окремими ознаками володіє інформація, що стостується певних умов користування надрами чи певних видів корисних копалин. Так, згідно Закону України "Про угоди про розподіл продукції" угоди про розподіл продукції (далі – УРП), укладені щодо пошуку, розвідки та видобування вуглеводневої сировини, а також щодо використання родовищ із значними запасами корисних копалин, крім істотних умов, зазначених у ст. 8 згаданого закону, повинні передбачати також істотні умови про порядок користування геологічною, геофізичною та іншою інформацією. Серед особливих умов УРП також передбачено, що геологічна, геофізична, геохімічна, техніко-економічна та інша інформація, а також зразки гірничих порід (в тому числі керн) та інші дані (далі – інформація), отримані інвестором у результаті виконання робіт, передбачених УРП, є власністю держави. При дотриманні умов конфіденційності, передбачених угодою, інвестор має право вільно і безоплатно користуватися зазначеною інформацією з метою виконання робіт, передбачених угодою. Інвестор зобов'язаний надавати державі таку інформацію в порядку, встановленому угодою. Розпорядження зазначеною інформацією (зокрема, її державна експертиза, реєстрація та облік) здійснюється відповідно до вимог законодавства та умов УРП. Сторони угоди несуть відповідальність за розголошення конфіденційної інформації, одержаної під час виконання УРП, відповідно до вимог угоди та законодавства України. Інвестор має право передавати зазначену інформацію, своїм афілійованим особам, консультантам, підрядникам, субпідрядникам та іншим особам, для яких отримання такої інформації є необхідним для виконання ними робіт, передбачених УРП, та/або функцій в порядку, встановленому УРП, за умови дотримання ними вимог конфіденційності [23].

Істотними умовами угоди про умови користування нафтогазоносними надрами, серед іншого, є право власності на інформацію, отриману в результаті користування нафтогазоносними надрами. Будь-яка юридична або фізична особа може звернутися із запитом щодо геологічної інформації в "Геоінформ", який надає інформацію щодо нафтогазоносності надр в установленому законодавством порядку. Інформація, що є власністю користувача нафтогазоносними надрами, яка не підлягає передачі до "Геоінформу", повинна зберігатися користувачем нафтогазоносними надрами або його правонаступниками згідно з законодавством [24].

9. Нарешті інформація про надра має ознаки об'єкта складу господарських і адміністративних правопорушень. Уповноважені органи у разі виявлення порушень вживають заходів щодо їх усунення та застосовують до суб'єктів господарювання – юридичних осіб штрафні санкції за порушення законодавства у сфері видобування та використання газу (метану) вугільних родовищ, у тому числі, відмову надавати інформацію щодо газоносності надр до Державного інформаційного геологічного фонду України у випадках, передбачених законодавством [25].

Порушення правил і вимог проведення робіт по ГВН, яке може призвести чи призвело до недостовірної оцінки розвіданих запасів корисних копалин або умов для будівництва та експлуатації гірничих підприємств чи підземних споруд, втрата геологічної документації, дублікатів проб корисних копалин і керна, необхідних при дальшому ГВН і розробці РКК, згідно ст. 58 Кодексу України про адміністративні правопорушення тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб.

Таким чином можна констатувати, інформація про надра – це будь-які зафіксовані або публічно оголошені відомості та/або дані, матеріали, результати, висновки, угоди, плани, програми, рекомендації, документи в будь-якому форматі, формі й вигляді, що отримуються, обговорюються, формуються, пересилаються, перетворюються, нагромаджуються, опрацьовуються, інтерпретується, використовуються, систематизуються, обробляються, відображаються і зберігаються (циркулюють) в єдиній системі Державного інформаційного геологічного фонду на будь-яких матеріальних носіях та/або відображені в електронному вигляді геологічного, геофізичного, геохімічного, гідрогеологічного, інженерно-геологічного, геолого-економічного, технологічного, еколого-геологічного, фізико-географічного, геодезичного, геоастрономічного, геобіологічного, петрографічного, палеонтологічного, довідково-енциклопедичного, науково-технічного, податкового, товарного, статистичного, правового та іншого геологозначущого змісту, що характеризують стан, події, умови, фактори, діяльність, заходи та явища, наводять, розкривають або відтворюють методи та/або результати, а також передбачені при цьому дії щодо геологічної будови надр, РКК, скла-

ду та властивостей гірничих порід, руд, мінералів, підземних вод, а також інших якісних чи кількісних параметрів та ознак надр і отримані за результатами геолого-розвідувальних, геолого-екологічних, картографічних, моніторингових, науково-дослідних, експлуатаційно-виробничих, дослідно-конструкторських, проектно-технологічних, громадських та інших робіт, можуть бути створені (придбані) на кошти державного бюджету або на власні кошти юридичних та фізичних осіб, реалізовані, у тому числі експортовані, на договірних умовах, мають відкритий або обмежений доступ (конфіденційна, таємна та службова інформація), підлягають обов'язковій реєстрації, обліку та постійному зберіганню (депонуванню) державною геологічною службою задля розвитку мінерально-сировинної бази України.

Список використаної літератури. 1. Закон України "Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля" // Офіційний вісник України, 1999, № 28 (30.07.99), ст. 1368. 2. "Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля" // Офіційний вісник України, 2010, № 33 (14.05.2010), ст. 1191. 3. Закон України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року" // Офіційний вісник України, 2011, № 3 (24.01.2011), ст. 158. 4. Закон України "Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року" // Офіційний вісник України, 2011, № 39 (03.06.2011), ст. 1581. 5. Андрейцев В.І. Екологічне право: загальна частина. – К.: Вентурі, 1996. – С. 18. 6. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.1995 р. № 423 "Про затвердження Положення про порядок розпорядження геологічною інформацією" // Зібрання постанов Уряду України, 1995, № 8, ст. 220. 7. Наказ Державного комітету природних ресурсів України від 13.12.2004 р. № 244 "Про затвердження Правил нормативного забезпечення геологічного вивчення надр" // Офіційний вісник України, 2005, № 7 (04.03.2005), ст. 411; 8. Закон України "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" // Офіційний вісник України, 2006, № 40 (18.10.2006), ст. 2664; 9. Закон України "Про землеустрій" // Офіційний вісник України, 2003, № 25 (04.07.2003), ст. 1178; 10. Закон України "Про обов'язковий примірник документів" // Офіційний вісник України, 1999, № 18 (21.05.99), ст. 776; 11. Філатова В. К. Правове регулювання геологічного вивчення надр: Дисертац. ...канд. юрид. наук / Націон. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків., 2008. – 192 с.; 12. Офіційний вісник України, 2010, № 92 (10.12.2010) (частина 1), ст. 3248. 13. Відомості Верховної Ради України, 1994, № 16 (19.04.94), ст. 93. 14. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.geo.gov.ua/dostup-do-publchnoyi-nformacyi.html. 15. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 р. № 1075 "Про затвердження Методики визначення вартості геологічної інформації, отриманої за рахунок коштів державного бюджету" // Офіційний вісник України, 2008, № 95 (22.12.2008), ст. 3141. 16. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 18.07.2000 р. № 73 "Про затвердження Інструкції про порядок обліку результатів робіт з геологічного вивчення надр" // Офіційний вісник України, 2000, № 32 (25.08.2000), ст. 1381. 17. Наказ Геолкому України, від 15.02.2000 р. № 17 "Про затвердження Інструкції про порядок державної реєстрації та обліку робіт з геологічного вивчення надр" // Офіційний вісник України, 2000, № 16 (05.05.2000), ст. 686. 18. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 594 "Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами" // Офіційний вісник України, 2011, № 44 (20.06.2011), ст. 1783. 19. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615 "Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами" // Офіційний вісник України, 2011, № 45 (24.06.2011), ст. 1832. 20. Закон України "Про державну геологічну службу України" // Офіційний вісник України, 1999, № 48 (17.12.99), ст. 2335. 21. Указ Президента України від 06.04.2011 р. № 391/2011 "Про Положення про Державну службу геології та надр України" // Офіційний вісник України, 2011 р. № 29 (26.04.2011), ст. 1228. 22. Наказ Держкомгеології України від 09.11.1998 р. № 163 "Про Положення про Державну геологічну карту України масштабу 1 : 200000" // Офіційний вісник України, 1999, № 2 (29.01.99), ст. 5. 23. Офіційний вісник України, 1999, № 40 (22.10.99), ст. 1980. 24. Закон України "Про нафту і газ" // Офіційний вісник України, 2001, № 33 (31.08.2001), ст. 1524. 25. Закон України "Про газ (метан) вугільних родовищ" // Офіційний вісник України, 2009, № 46 (30.06.2009), ст. 1544. 26.

Надійшла до редколегії 07.12.12

УДК 336.76; 346

О. Кологойда, канд. юрид. наук, доц., М. Крук

НОВЕЛИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ЦІННІ ПАПЕРИ

Стаття присвячена визначенню та аналізу завдань та основних напрямків удосконалення законодавства, що регулює відносини на фондовому ринку України.

Ключові слова: фондовий ринок, цінні папери, законодавство про цінні папери.

В статье определены и проанализированы задачи и основные направления усовершенствования законодательства, регулирующего отношения на фондовом рынке Украины.

Ключевые слова: фондовый рынок, ценные бумаги, законодательство про ценные бумаги.

The article is devoted to the research of the determination and analysis of tasks and basic directions of improvement of legislation, that regulative relation at the fund market of Ukraine.

Key words: fund market, securities, legislation about securities.

На розвиток фондового ринку впливає стан законодавчого регулювання випуску та обігу цінних паперів, правового статусу учасників ринку цінних паперів та порядку здійснення операцій з цінними паперами.

Дослідженню правового регулювання відносин на фондовому ринку України приділяли увагу такі вчені правознавці як Бурмака М.О., Кривов'язюк І.В., Назарчук І. Р., Онуфрієнко О.І., Павлов В.І., Панова Л.В., Пилипенко І.І., Посполітак В., Полюхович В.І., Яроцький В.Л. та ін.

Метою цієї статті є дослідження останніх новел та основних напрямків зміни законодавства, що регулює відносини на фондовому ринку України.

Основними новелами та напрямками реформування законодавства про цінні папери є:

1. **Реформування депозитарної системи України** шляхом створення Центрального депозитарію цінних паперів та системи депозитарних установ, що мають замінити реєстраторів, депозитарії та зберігачів та вирішити одночасно три проблеми: удосконалити інфраструктуру ринку цінних паперів в сфері депозитарної діяльності; уніфікувати облік права власності на цінні папери незалежно від форми їх випуску (документарної чи бездокументарної); забезпечити дотримання при здійсненні розрахунків принципу "поставка проти платежу". (Закон України від 6.07.2012р. "Про депозитарну систему України" (далі – Закон "Про депозитарну систему України" або Закон)).

В Україні можуть провадитися такі види депозитарної діяльності: 1) депозитарна діяльність Центрального депозитарію; 2) депозитарна діяльність НБУ; 3) депозитарна діяльність депозитарної установи; 4) діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування; 5) діяльність із зберігання активів пенсійних фондів (ст. 3 Закону, ст. 4 Закону України від 30.10.1996 . "Про державне регулювання ринку цінних паперів"). ПАРД пропонує виділяє перші 3 види депозитарної діяльності, а діяльність із зберігання активів ІСІ та пенсійних фон-

© Кологойда О., Крук М., 2013